

Tjugotredje internationella lingvistikolympiaden

Bukarest (Rumänien), 26 juli – 2 augusti 2026

Uppgift för lagtävlingen

Teotitlán del Valle-zapotekiska tillhör väst-Tlacolula-dialektgruppen i oto-mangue-språkfamiljen. Det talas av cirka 5000 människor i Oaxacadalen i Mexiko. I Teotitlán del Valle finns en legend om **Kresěnsy** 'Crescencio', respektfullt känd som **dāKresěnsy** 'Don Crescencio', en man från Sierra Norte (bergskedjan precis norr om Teotitlán del Valle). Han kunde förvandlas till vad som helst vars ande han erövrade, från en örn till själva vinden, och stal från de rika för att ge åt de fattiga.

På Teotitlán del Valle-zapotekiska så kan vokalers toner avgöra ett ords betydelse (låg: omarkerad; mellan: ̄; hög: ́; stigande: ̈́; fallande: ̈́). Till exempel så har **b̄ell** 'orm, fisk' låg ton, **b̄̄ell** 'om' mellanlång och **b̄̄̄ell** 'hur många, hur mycket pengar' hög ton. Vokaler skiljs också åt baserat på luftflödet (vanligt: omarkerad; delvis blockerat: ̲; helt blockerat: ̷). En vokals ton och luftflöde kan ändras av olika anledningar, som de kringliggande ljuden eller särskilda processer. Till exempel är det svårt att bibehålla hög ton med blockerat luftflöde, så den höga tonen blir fallande. Ett annat exempel kan ses genom att jämföra namnen **Kresěnsy** och **dāKresěnsy**.

△ **r** är ett kort tungspets-*r*. **rr** är ett rullande tungspets-*r*. **x** = *sh* i engelska *ship*. **xh** = tonande *sh*-ljud som *s* i engelska *measure* eller *j* i franska *jeudi*. **tx** = *tch* i engelska *match*. **dx** = *j* i engelska *jam*. **y** = *j* i *ja*. **e** ≈ *e* i *bett*. **ε** ≈ *ä* i *ärr*. **o** = *o* i *rost*.

Map data ©2026 Google, INEGI

Del I.

Här presenteras en återberättelse av legenden om Don Crescencio av Guillermina Bautista Lorenzo, inspelad och transkriberad av Hiroto Uchihara och Ambrocio Gutiérrez Lorenzo. I översättningen markerar understrukna ord eller fraser betoning. För meningar som innehåller direkt återgivet tal anges talaren inom parentes (endast i översättningen). I Teotitlán del Valle-zapotekiska-texten markerar kommatecken långa talpauser, och mellanrum markerar korta talpauser.

Berättelsen ges i slumpmässig ordning på **sida 3**, och dess översättning ges i kronologisk ordning på **sida 4**. Berättelsen är uppdelad i två delar. Den första halvan av berättelsen motsvarar översättningarna 1–17 och meningarna A–Q. Den andra halvan av berättelsen motsvarar översättningarna 18–41 och meningarna AA–RR; dock saknar sex av översättningarna i andra halvan av berättelsen sina motsvarande meningar på Teotitlán del Valle-zapotekiska.

Meningarna på Teotitlán del Valle-zapotekiska innehåller flera lånord, vars källor indikeras med ett kursivt nedsänkt ord efter lånordets översättning. Till exempel så betyder ”rik_{rico}” att ordet på Teotitlán del Valle-zapotekiska som motsvarar ”rik” är inlånat från *rico*.

Följande lånord kommer från spanska:

• ’åсна’ < <i>burro</i> ;	• ’tjänare’ < <i>mozo</i> ;	• ’rik’ < <i>rico</i> ;
• ’till och med, till’ < <i>hasta</i> ;	• ’fattiga’ < <i>pobre</i> ;	• ’vecka’ < <i>semana</i> ;
• ’timme, tid’ < <i>hora</i> ;	• ’anledning, syfte’ < <i>razón</i> ;	• ’butik, affär’ < <i>tienda</i> .

$\triangleleft$ $\left. \begin{array}{l} rr \text{ i ordet } burro \\ r \text{ i orden } razón, rico \end{array} \right\}$ är ett rullande tungspets-*r*. *r* i orden *hora*, *pobre* är ett kort tungspets-*r*. $c \approx k$ i *kopp*. $z = s$ in *se*. *h* uttalas inte.

Följande lånord kommer från nahuatl: ’mezcal’ < *mexcalli*.

$\triangleleft$ $x = sh$ i engelska *ship*. $c \approx k$ i *kopp*.

Mezcal är en alkoholhaltig dryck gjord av agaveväxten.

Oaxaca är huvudstaden i delstaten Oaxaca, Mexiko.

- (a) Para ihop översättningarna 1–17 med de motsvarande meningarna A–Q.
- (b) Para ihop översättningarna 18–41 med de motsvarande meningarna AA–RR. Skriv ”N/A” om den motsvarande meningen saknas.
- (c) Skriv meningarna på Teotitlán del Valle-zapotekiska som motsvarar de sex översättningarna som saknar sina motsvarigheter. Ni får skriva översättningarna i valfri ordning, men ni måste ange numret 18–41 som ni översätter.

△ Meningarna A–Q motsvarar översättningarna 1–17.

- A. Gāxhbālūyān lādān xáridyε maskály.
- B. Gāxhgúnñi dāKrésěnsy, xhí txítô'n, xhí txítô'n maskálykán Llwâ'.
- C. Gāxhzé dāKrésěnsy nez Llwâ' zétā'wān māsálykī, zēnēn dxmúsān txírúdxpúrrān.
- D. Gazūb xsilytε retyug dāKrésěnsy dūb térugwāyān.
- E. Gūlgúgwā dbúrr maskálykán. Gūlgúgwā lādúm maskálykán.
- F. Gullkā yúbyú, zilytε maskály rayápún, xhí txítô'nēn Llwâ'.
- G. Komnā'tē rizākān rūnyān zūynkī tūzyān, gūdīlyān tāt mūs gáknē lān.
- H. Kresěnsy bidyélān.
- I. Lē'n dāyn gáxyga logedxrē' gūbānyān.
- J. Lē'n teges rô'wtε rugwāyānén.
- K. Maskály batā'wān gáxhtxī'nga, txī'nga gūpān mēdy.
- L. Nā dūdxbā.
- M. Rrīkwte guk dāKrésěnsy kommaskály gulēn.
- N. Txianā tyóp xmán kánēn lādān, zilytε maskály ákábēdān.
- O. Txikytε gunñīdān gūbāyn tébēnny nírak ryak bi.
- P. Zēky rūnyān gáxhribēn māsály.
- Q. Zittε mēdy gūpān, zittε mēdy gūpān.

△ Meningarna AA–RR samt sex meningar som saknas motsvarar översättningarna 18–41.

- AA. Bāgály nāin?
- BB. Gāxhgúrki byāk dāKrésěnsy tebidun rô'wtε.
- CC. Gāxhwēnēn dxmúsān tédyēnd rô'wtε tésīdān xígyēnēdān.
- DD. Gūltū', gūltū'. Tiptε nā bídunkán.
- EE. Maskály bānyān téretā'wānén Llwâ'.
- FF. Nā'tē gū dūxpúrrun, nā'tē gū dūxpúrrun.
- GG. Rēky bákātsān txī'n xmēdyān.
- HH. Targū'ntū gūltū', targū'ntū gūltū'.
 - II. Txibazūyndān lē'n dyēnd rô'wtēkī, gāxhgúnñi dāKrésěnsy, gūlkā' rátε nirikāztū txírúgūlgúgwāin dūxpúrrun.
- JJ. TxigūkdāKrésěnsy bēngúl, lē'n dā:yn gūbānyān.
- KK. Txirútxiáruguyn kíxhān gáxhryākān bídun, tékēdtúrúđēddi xsón xúr ridyēñ lē'n dyēndkī.
- LL. Txī'n niribān dāKrésěnsykī rūtā'wān Llwâ'.
- MM. Xtxī'nīn rīgīzyān rīkā' dxmúsān.
- NN. Xtxī'nīn rúđēdān dbēnny prúb nirādxāgān txiázyén.
- OO. Zēky gūk xkālbānyān.
- PP. Zēky rūnyān tékēdrīgīxhdyān rátε nirizyēn, komaxt nākāytε rak txiryākān bídun.
- QQ. Zittε mēdy rāpā', zittε mēdy rāpā', zyēntε bēnny zāk gáknē.
- RR. Zyēntε xīndēky yū' rē, gūlkā', gūlkā' rátε nitxíka dūxpúrrun, gūlkā'.

△ Översättningarna 1–17 motsvarar meningarna A–Q.

(1) Längesedan, sade de, levde en person som kan förvandlas till vinden. (2) Han levde på kullen nära den här byn. (3) Han hette Crescencio. (4) Don Crescencio blev mycket rik_{rico} eftersom han gjorde mezcal_{mexcalli}. (5) Han sålde mezcal_{mexcalli}, sen lite i taget, lite i taget hade han pengar. (6) Han hade mycket pengar. Han hade mycket pengar. (7) På vissa mycket tidiga morgnar går Don Crescencio ut och skär agave för att koka. (8) Han kokar det i en mycket stor gryta. (9) Han gör så, sen gör han mezcal_{mexcalli}. (10) Eftersom han känner att det är mycket tungt att göra det (förutnämnda) arbetet ensam, letade han efter fyra tjänare_{mozo} som kunde hjälpa honom. (11) Då lärde han dem hur man gör mezcal_{mexcalli}. (12) Efter två veckor_{semana} [då] han höll på och tog med sig dem höll de redan på och gjorde mycket mezcal_{mexcalli}. (13) Då sade Don Crescencio: "Imorgon kan vi gå och sälja. Imorgon kan vi gå och sälja den (nära) mezcalen_{mexcalli} i Oaxaca." (14) (Tjänare) "Du har rätt. Vi har mycket mezcal_{mexcalli}. Imorgon kan vi gå och sälja den i Oaxaca." (15) (Don Crescencio) "Lasta åsnorna_{burro} med den (nära) mezcalen_{mexcalli}. Lasta dem med den (nära) mezcalen_{mexcalli}." (16) Då höll Don Crescencio på och gick till Oaxaca, han höll på och gick och sålde den (förutnämnda) mezcalen_{mexcalli}, han höll på och gick och tog med sig sina tjänare_{mozo} och sina åsnor_{burro}. (17) Nåväl, [det] är historien.

△ Översättningarna 18–41 motsvarar meningarna AA–RR, samt sex meningar som saknas.

(18) När han kom till Oaxaca, då sålde han den (förutnämnda) mezcalen_{mexcalli}. (19) Då tog han sina tjänare_{mozo} till en mycket stor butik_{tienda} så att de kunde köpa det de kunde ta med tillbaka. (20) När de kom till den (förutnämnda) mycket stora butiken_{tienda}, då sade Don Crescencio: "Ta allt ni vill ha och lasta det på våra åsnor_{burro}." (21) (Tjänare) "Det finns mycket saker här. Ta. Ta allt som våra åsnor_{burro} kan bära. Ta." (22) (Tjänare) "Våra åsnor_{burro} kan bära mycket tungt. Våra åsnor_{burro} kan bära mycket tungt." (23) (Don Crescencio) "Hur mycket kostar det?" (24) Då, i det (förutnämnda) ögonblicket_{hora}, förvandlades Don Crescencio till en mycket stor virvelvind. (25) Han förvandlades till en mycket stor virvelvind i den (förutnämnda) butiken_{tienda}. (26) Han gör så så att han inte betalar för allt han köper, för det blir till och med_{hasta} mycket mörkt när han förvandlas till virvelvinden. (27) (Don Crescencio) "Snabbt, vi går. Snabbt, vi går." (28) (Tjänare) "Vi går. Vi går. Den (nära) virvelvinden är mycket stark." (29) En liten del av det som den (förutnämnda) Don Crescencio stjal säljer han i Oaxaca. (30) Han delar ut lite mer, [som] hans tjänare_{mozo} tar. (31) Han ger lite mer till det fattiga_{pobre} folket han möter när han redan höll på och gick tillbaka. (32) Så var hans liv. (33) Så var Don Crescencios liv. (34) Han gjorde mezcal_{mexcalli} så att han far och säljer det i Oaxaca. (35) Han åker dit och tar saker som han kan ta med tillbaka. (36) Och när han var på väg att betala, då förvandlades han till virvelvinden så att ingen märker (bokstavligen ger förnuft_{razón}) när_{hora} han lämnar den (förutnämnda) butiken_{tienda}. (37) (Don Crescencio) "Jag har mycket pengar. Jag har mycket pengar. Jag kommer att kunna hjälpa mycket folk." (38) (Tjänare) "Don Crescencio har mycket pengar." (39) När Don Crescencio blev en gammal man levde han på kullen. (40) Han gömde en del av sina pengar där. (41) De säger att han gömde lite mer i denna by.

Del II.

Här presenteras en återberättelse av legenden om Don Crescencio av Ana González Gutiérrez, inspelad av Angela Hou (uppgiftens författare) och Gabriel Swai. De två är främlingar, så ordet "vårt" utesluter lyssnarna. Berättelsen är däremot något informell, eftersom de redan kände Ana när den spelades in.

Berättelsen ges i kronologisk ordning, men översättningarna är omkastade. Vissa av översättningarna saknas. Understrykningarna som markerar betoning saknas dessutom i översättningarna.

Följande lånord kommer från spanska: 'centavo, cent, pengar' < *centavo*; 'sätt, vis' < *modo*; 'men' < *pero*. En centavo är ett mynt med lågt värde, liknande en cent.

- (d) Para ihop meningarna 1–11 med de motsvarande översättningarna A–F. Skriv "N/A" om den motsvarande översättningen saknas.
- (e) Identifiera ordet eller frasen som ska understrykas i översättningarna A–F. Om det inte finns något ord att understryka, skriv "N/A".
- (f) Översätt de fem återstående meningarna. Om ett ord eller en fras är betonad, understryk den. Ni får skriva översättningarna i valfri ordning, men ni måste ange numret 1–11 som ni översätter.

(1) Binnyetrê', nā, rinnīdān lān Krésēnsy. (2) Lān nán tébinnyet, rāknēn bēnny prub. (3) Txiázēdān yū' rē rikīnān séntāb. (4) Per lān kédráxhyēldyán témudx kanáknēn dūsó'n. (5) Lān ná txyākān bí, dyēkān bísyē. (6) Āx zéky ná nírīnnyān lódūsó'n nírīxhí' sentāb. (7) Āx zéky ná níbēllryākān bí. (8) Āx térākān séntābkī lōdān térudēdānén dūsā' prübūn. (9) Dūsó'n nírākīn tésentāb kannāb bēllrākxhūdān bēll. (10) Lān gyēbā, gyēn rāknēn dūsā' prübūn. (11) Āx zéky ná tēdīdx xtē binnyetrê' nigūknē dúgālbāyn xtē dūsó'n nírīkīn dūnūn.

- A. Och sådan var den som säger till vårt samhälle att pengarna_{centavo} skaffas (bokst. pressas ut).
- B. Men_{pero} han hittar inte ett sätt_{modo} att hjälpa vårt samhälle på.
- C. Oavsett hur mycket pengar vårt samhälle, som bara tjänar en slant_{centavo}, bad om, om de är sjuka...
- D. Det finns någon... de säger att han heter Crescencio.
- E. När han redan höll på och komma och vara här, behövs pengar_{centavo}.
- F. ... och så att han tjänar de (förutnämnda) pengarna_{centavo} åt dem så att han ger dem till vårt fattiga_{pobre} samhälle.

Del III.

Detta avsnitt ger en partiell bild av Teotitlán del Valle-zapotekiskas verbmorfologi. Ett antal verb ges i tre former: en grundform som saknar subjekt, och två ytterligare former som har subjekt i första och tredje person singular. För enkelhetens skull har prefix i grundformen avskilts från verbroten med bindestreck (-). Vissa former placerar en hög ton på bindestrecket (ˊ) för att ange att ett föregående prefix får den följande vokalen att få en hög ton. En nollmarkör (Ø) används för att ange att en betydelse läggs till utan några ytterligare ljud. Betydelseerna av formerna i första person singular ges i slumpmässig ordning. Förkortningen *x* står för något, någon eller någonstans.

	Grundform	1:a person sing	3:e person sing	Betydelse i 1:a person sing.
1.	b-a-dxāg	badxāgá	badxāgān	A. jag köpte <i>x</i> (helt och hållet)
2.	b-a-txa	batxâ	bātxān	B. jag kan vara hungrig
3.	bi-dxiby	bidxībya	bidxībyān	C. jag kan fylla <i>x</i>
4.	bi-dyε	bidyê	bidyēn	D. jag kan hoppa
5.	g-aˊ-dxāg	gadxāgá	gadxāgān	E. jag kan lämna <i>x</i>
6.	g-uˊ-sεd	gusêda	gusêdān	F. jag kan träffa <i>x</i>
7.	g-uˊ-txa	gutxâ	gutxān	G. jag kan studera <i>x</i>
8.	gu-bix	gubixa	gubixān	H. jag fyllde <i>x</i> (helt och hållet)
9.	gu-gizh	gugîzha	gugîzhān	I. jag fyller <i>x</i> (ofta)
10.	gu-llyān	gūllyāná	gūllyānán	J. jag blir rädd (ofta)
11.	gu-tyes	gutyésá	gutyēsān	K. jag blev rädd (helt och hållet)
12.	gu-zi	guzyě	gūzyēn	L. jag hoppade (helt och hållet)
13.	r-a-dxāg	radxāgá	radxāgān	M. jag lämnade <i>x</i> (helt och hållet)
14.	r-u-sεd	rusêda	rusêdān	N. jag lever (ofta)
15.	r-u-txa	rutxâ	rūtxān	O. jag träffar <i>x</i> (ofta)
16.	ri-bāyn	rībānyá	rībānyān	P. jag träffade <i>x</i> (helt och hållet)
17.	ri-dxiby	ridxībya	ridxībyān	Q. jag betalade för <i>x</i> (helt och hållet)
18.	Øˊ-dyε	dyê	dyēn	R. jag studerar <i>x</i> (ofta)
19.	Øˊ-llyān	llyāná	llyānán	S. jag var hungrig (helt och hållet)
20.	Øˊ-tyes	tyésá	tyēsān	T. jag vändes om (helt och hållet)

- (g) Para ihop grupperna av verbformer 1–20 med deras motsvarande betydelser i 1:a person sing. A–T.

Nedan ges två grupper av verbformer vars betydelser i första person singular är 'jag väntar (ofta)' och 'jag är i en situation (ofta)', i godtycklig ordning. Som visats ovan genomgår vissa verb ytterligare förändringar när subjektet är i första person singular, beroende på verbets betydelse. Detta omfattar exakt ett av verben nedan.

Grundform	1:a person sing	3:e person sing
ri-bēz	ribēzá	rībēzán
ri-bēz	rībēzá	rībēzán

(h) Avgör vilken grupp motsvarar vilken betydelse. Förklara hur formerna i 1:a person bildades och varför de är olika.

(i) Skriv verbformerna på Teotitlán del Valle-zapotekiska som motsvarar översättningarna 21–30.

21. han kan bli rädd
22. han kan leva
23. han hoppar (ofta)
24. han studerade x (helt och hållet)
25. jag är hungrig (ofta)
26. jag kan/skulle kunna vändas om
27. jag kan bli rädd
28. jag kan leva
29. jag hoppar (ofta)
30. jag studerade x (helt och hållet)

(j) Skriv meningarna på Teotitlán del Valle-zapotekiska som motsvarar översättningarna 31–35. Om det finns flera sätt att översätta ett ord eller en fras, använd den mer formella versionen från Del I.

31. Länge sedan bodde jag i norr, sen kom jag till den här byn.
32. Efter att jag mötte örnarna och ormarna nära den (förutnämnda) byn kunde jag förvandlas till dem.
33. Men när jag gör det vill jag ha allt som de vill ha.
34. När solen går upp stjal jag de rikas pengar i väster.
35. Och när solen går ner gömmer jag dem i öster så att mitt samhälle kan leva.

—Angela Hou, Nina Stadermann

Redaktörer: Samuel Ahmed, Ákos Blaskovics, Mihai-Alexandru Bratu, Aida Davletova, Ivan Derzhanski (teknisk redaktör), Ana Meta Dolinar, Dmitrij Gerasimov, Ksenia Gilyarova, Stanislav Gurevitj, Angela Hou, Boris Iomdin, Bruno L'Astorina, Dan-Mircea Mirea (chefredaktör), Andrej Nikulin, Aleksejs Peguševs, Jan Petr, Aleksandr Piperski, Maria Rubinstein, Kazune Sato, Milena Veneva, Elysia Warner.

Svensk text: David Hultman.

Lycka till!

Tjugotredje internationella lingvistikolympiaden

Bukarest (Rumänien), 26 juli – 2 augusti 2026

Svarsblad: Lag _____

(a)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	

(b)

18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.
34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.	41.

(c) Ni får skriva översättningarna i valfri ordning, men ni måste ange numret 18–41 som ni översätter.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

(d)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----

(e)

A.	B.	C.
D.	E.	F.

Svarsblad: Lag _____

- (f) Ni får skriva översättningarna i valfri ordning, men ni måste ange numret 1–11 som ni översätter.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

- (g)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.

- (h) Avgör vilken grupp motsvarar vilken betydelse. Förklara hur formerna i 1:a person bildades och varför de är olika.

- (i)

21.	22.	23.	24.	25.
26.	27.	28.	29.	30.

- (j) 31. _____

32. _____

33. _____

34. _____

35. _____

⚠ Ytterligare förklaringar utöver svaren krävs inte och kommer inte heller att poängsättas.